

AGENTSCHAP LANDBOUW & ZEEVISSERIJ

Vlaamse overheid
www.vlaanderen.be

Aan de leden van het Monitoringcomité GLB-SP

Betreft: Schriftelijke procedure monitoringcomité m.b.t. wijzigingen aan het Vlaams GLB Strategisch Plan

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Via schriftelijke spoedprocedure werd het monitoringcomité conform art. 124 van verordening (EU) 2021/2115 op 19 september 2024 gevraagd om advies te geven op onderstaande wijzigingsvoorstellen aan het Vlaams GLB Strategisch Plan (GLB-SP) alvorens de beheerautoriteit de wijzigingen indient bij de Europese Commissie.

Voorgestelde wijzigingen aan het Vlaams GLB-SP:

1. aanpassingen hoofdstuk 7: invulling van het controle- en sanctiesysteem voor sociale conditionaliteit en verduidelijking van gegevens inzake governance
2. aanpassing hoofdstuk 3.10.1.2. – conditionaliteit – GLMC 2 ‘Bescherming van wetlands en veengebieden’: verduidelijking van beschermingskader binnen GLMC 2
3. aanpassingen ecoregelingen (pijler 1) en agromilieuklimaatmaatregel (AMKM, pijler 2):
 - a. Ecoregeling 1.10 ‘bufferstroken’: mogelijkheid inbouwen tot toestaan van afwijkingen op uiterste inzaaidatum bij uitzonderlijke weersomstandigheden en schrappen van de bufferstrook met bloemenmengsel op erosiegevoelige percelen
 - b. Ecoregeling 1.11 ‘Mechanische onkruidbestrijding’ en 1.12 ‘teeltechnische erosiebestrijding – aanleg drempels’: schrappen van de mogelijkheid tot het combineren van de aanleg drempels en mechanische onkruidbestrijding
 - c. AMKM 3.6 ‘lokale veerassen’: aanpassing van subsidiabiliteitsvoorwaarden (toevoeging van uitbreidingsmogelijkheden van een verbintenis, aanpassing van vereisten bij actie 1 ‘behoud van lokale rundveerassen’ en actie 3 ‘behoud lokale varkensrassen’)
4. aanpassingen pijler 2, niet-areaalgebonden interventies: wijziging geplande gemiddelde eenheidsbedragen en/of toevoeging geplande gemiddelde maximumeenheidsbedragen voor:
 - a. VLIF innovatieve investeringen (Interventies 3.20 en 3.21)
 - b. Kennisinterventies (interventies 3.12, 3.13 en 3.14) en samenwerkingsinterventie EIP (interventie 3.17)

5. aanpassing pijler 2: schrapping interventie 3.15 'Dierenwelzijnslabel' en toewijzing van vrijkomende Europese middelen aan interventie 3.19 'Leader', met hiermee overeenkomende aanpassing aan hoofdstuk 6 'financieel plan'
6. aanpassingen sectorale interventies 'Groenten en fruit' (pijler 1):
 - a. aanpassing binnen hoofdstuk 5.3 aan interventie 2.f12 'Operationele programma's groenten en fruit – begeleiding van PO i.k.v. milieu/klimaat'
 - b. en aanpassingen aan subsidiabiliteitsvoorwaarden voor verschillende interventies (bijlage bij GLB-SP)

Zoals voorzien in art. 7 van het reglement van orde van het monitoringcomité GLB-SP worden de leden bij het einde van de schriftelijke procedure geïnformeerd over het resultaat van de procedure.

De termijn voor het indienen van advies bij deze wijzigingsvoorstellen liep tot en met 26 september 2024. De vertegenwoordigers van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Departement Omgeving, de Vlaamse minister-president 2019-2024 en van de Vlaamse minister bevoegd voor de omgeving en natuur 2019-2024 dienden een advies in. De vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor het dierenwelzijn 2019-2024 gaf duiding wat betreft dierenwelzijn. Een overzicht van de adviezen, met reacties van de beheerautoriteit GLB-SP, is gevoegd in bijlage 1.

De wijzigingsvoorstellen worden ingediend bij de Europese Commissie.

Met vriendelijke groeten,

Het secretariaat van het monitoringcomité GLB-SP

Namens de voorzitter
Jannes Maes

1.1 PROCEDURE

1.1.1 Advies Vlaamse minister-president 2019-2024

“Sta mij toe toch enig voorbehoud te maken bij deze werkwijze.

Om op het einde van de periode van lopende zaken nog (snel) wijzigingen aan te brengen die starten op 1 januari 2025 roept op zijn minst enkele vragen op. In tegenstelling tot de formatie in 2019 zal er immers binnenkort een nieuwe regering starten met een nieuwe coalitiepartner en niet met 3 dezelfde partijen. Hoe de bevoegdheden verdeeld worden staat ook nog niet vast.

Idealiter waren mijns inziens deze voorstellen dan ook voorgelegd aan de toekomstige collega's van Vooruit. Op zijn minst zou ik toch enige duiding meegeven bij het verzenden van deze antwoorden en de nieuwe minister van landbouw (en het nieuw samengestelde monitoringcomité GLB) de kans geven nog in 2025 te kunnen bijsturen.”

1.1.2 Advies Vlaamse minister bevoegd voor de omgeving en de natuur 2019-2024

“Ik sluit me aan bij de reeds geformuleerde opmerkingen over de gevolgde procedure en timing van deze adviesvraag. De deadline van eind september voor indienen voorstellen EC was reeds langer bekend – wat maakt dat het Monitoringcomité reeds eerder geïnformeerd of om advies gevraagd kon worden over de voorgestelde wijzigingen.

Wij kunnen momenteel dan ook niet akkoord gaan met de voorgestelde aanpassingen.”

1.1.3 Reactie

De vragen die aan het monitoringcomité bezorgd werden, zijn in functie van aangewezen aanpassingen die tijdens de zomermaanden uitgekristalliseerd zijn tot concrete GLB-wijzigingsvoorstellen.

Dat dit qua timing een beetje ongelukkig in dezelfde periode gebeurt als de regeringsvorming klopt, maar indien we, zoals beoogd, de wijzigingen willen laten ingaan vanaf 2025 moeten we heel snel de definitieve aanpassingen overmaken aan de Europese Commissie. Hierdoor is het niet mogelijk om de voorliggende wijzigingsvoorstellen later op het jaar voor te leggen aan het monitoringcomité. Gedurende de weken vóór het versturen naar het monitoringcomité is ook intensief overleg geweest met de Europese Commissie om de voorstellen op een voor hen aanvaardbare wijze te formuleren. Ook werd de goedkeuring van de Europese Commissie op de vorige GLB-wijziging op 22 augustus aan onze diensten gecommuniceerd, waardoor we ook niet sneller aan de slag konden met de nieuwe elementen gezien nooit twee procedures tegelijk kunnen lopen.

We betreuren dat deze werkwijze de indruk wekt dat we op het einde van de periode van lopende zaken nog (snel) wijzigingen willen aanbrengen. We zijn eveneens van mening dat dit idealiter iets vroeger formeel voorgelegd werd aan het monitoringcomité, al zou dat dan op basis van minder stabiele versies zijn. Tevens zijn enkele elementen uit de voorliggende wijzigingsvoorstellen, zoals de “sociale conditionaliteit” en het schrappen van de dierenwelzijnsmaatregel, reeds aan bod gekomen tijdens de laatste vergadering van het monitoringcomité op 4 juni 2024.

Advies wordt steeds ingewonnen bij het op dat moment van kracht zijnde monitoringcomité, wat in deze procedure gebeurd is. Het hersamenstellen van het monitoringcomité, naar aanleiding van de nieuwe Vlaamse Regering, neemt enkele weken in beslag. Gezien de dringendheid van het dossier, kon daar niet op gewacht worden. Bovendien gaan de wijzigingsvoorstellen, met uitzondering van het schrappen van de dierenwelzijnsmaatregel, niet over “nieuw beleid”, maar eerder over verduidelijkingen, optimalisaties in functie van de uitvoerbaarheid en de beoogde finaliteit van de maatregelen en administratieve aanpassingen.

Voor de aanpassingen in de Besluiten van de Vlaamse Regering die gevolg geven aan deze GLB-wijzigingen, zal de geijkte procedure gevolgd worden. In concreto zullen deze voorgelegd worden aan de nieuwe Vlaamse Regering.

1.2 VLAAMSE MINISTER BEVOEGD VOOR HET DIERENWELZIJN 2019-2024

1.2.1 Duiding

“Wat betreft dierenwelzijn ‘schrapping interventie 3.15 ‘Dierenwelzijnslabel’:

Dit gaat om een reeds aangekondigde en besproken aanpassing die we graag zouden willen doorvoeren.”

1.3 MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

1.3.1 Vragen ontvangen op 24 september 2024

- Vraag: “Het is ons onduidelijk hoe de wijziging van GLMC2 zich verhoudt tot de [veenwaarschijnlijkheidskaarten](#) die werden opgesteld? Zou het mogelijk zijn om hier wat meer uitleg over te geven? En waarom wordt er gewacht om een passend beschermingskader uit te werken tot veldverificaties uitgevoerd worden? Welke timing wordt hier vooropgesteld?”
- Vraag: “Rond het dierenwelzijnslabel dat uit het GLB getild wordt: zou het mogelijk zijn om nog meer informatie te geven over welke maatregelen nog in het GLB zitten die inzetten op dierenwelzijn?”
- Vraag: “Welke effecten hebben voorgestelde wijzigingen op de MER van het GLB?”

1.3.2 Advies

“Vanuit de Minaraad reageren we hierbij op voorliggende wijzigingen, en we duiden onze houding daarbij ook graag even.

We verwijzen m.b.t. het proces naar het [recente advies 2024|012](#) over het voorbereidingsproces van het GLB waarin we als Raad ingaan op “*aanbevelingen over de implementatie*”, hier bespreken we o.a. volgende passages:

- [33]: “Zet sterker in op transparantie, neutraliteit, en vertrouwensopbouw. De Raad meent dat de interne werking van het monitoringcomité zou kunnen verbeteren, indien sterker wordt ingezet op de elementen die eerder in dit advies aan bod komen: meer aandacht voor transparantie over de onderbouwing van beslissingen en de motivering daarachter, meer aandacht voor de neutraliteit van de procesvoering en op die manier werken aan vertrouwensopbouw bij alle betrokken actoren.”.
- [34]: “Versterk de duidelijkheid en de zekerheid in verband met de doelbereiking voor milieu- en klimaatplannen. Zie [21].”en
- [35]: “Zet sterker in op de onderbouwing bij tussentijdse wijzigingen. De Minaraad meent dat er bij het doorvoeren van tussentijdse wijzigingen (nog) meer aandacht dient te zijn voor: (*) een voorafgaande inschatting van de effecten op de bedrijfsvoering en sociale belangen; (*) het doorrekenen van de milieueffecten van die tussentijdse wijzigingen (zie [21]); (*) de kostenefficiëntie van de voorgestelde maatregelen, in functie van de verschillende doelstellingen (zie [8] en [9]); (*) een gerichte en tijdige communicatie bij het doorvoeren van wijzigingen. De Raad vraagt daarbij om (beleids)keuzes helder te onderbouwen en motiveren, omdat meer transparantie hierover kan leiden tot een beter inzicht in, en draagvlak voor, de beoogde “adequate interventielogica” (zie [7]).
- De [21], waarnaar wordt verwezen is nogal lijk, maar bevat ‘oplossingsrichtingen’ betreffende de onzekerheid wat de bijdrage aangaat van de maatregelen bij de gestelde milieudoelen. Deze oplossingsrichtingen betreffen, samengevat (*) een verbeterde inschatting van het effect van voorgenomen maatregelen, (*) een betere aanduiding van welke bijdrage verwacht wordt, (*) een

verbeterde impactmonitoring, (*) een doorrekening van effecten van tussentijdse wijzigingen en (*) verbeterde garanties voor doelbereiking.

De aanpak voor de wijzigingen die nu voorligt, lijkt niet echt te beantwoorden aan deze aanbevelingen. Er is nagenoeg geen onderbouwde inschatting van de gevolgen van de voorgestelde wijzigingen voorhanden, en de beslistermijn strookt niet met het opzet om stakeholders volwaardig in het proces te betrekken. Bovendien beantwoordt de aanpak inzake deze wijzigingen wellicht niet aan de bepalingen uit het reglement van orde van het monitoringcomité, in het bijzonder wat betreft de voorgeschreven motiveringsvereiste (motivatie bij opstart schriftelijke procedure (art. 7, §1) en motivatie voor verkorting termijn voor antwoord door de leden van het monitoringcomité (art. 7, §3)).

De termijn is bijgevolg onvoldoende om een grondige inhoudelijke analyse te maken van alle voorgestelde wijzigingen; de motivatie vermeldt geen concrete inschatting/onderbouwing van de impact. Om die redenen **maakt de Minaraad expliciet voorbehoud bij** wat voorligt aan wijzigingsvoorstellen.

We reageren bovendien graag ook nog expliciet **inhoudelijk** op het wijzigingsvoorstel m.b.t. GLMC2 / veengebieden. We verwijzen hiervoor naar twee adviezen i.k.v. Actualisering Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030. [Advies 2023|035](#) waarbij de Raad "aandringt op bijkomende inspanningen om de bescherming van koolstofrijke vegetaties te verbeteren. In die context is op korte termijn een overlegd Vlaams beleidskader met bijhorend actieplan inzake veengebieden noodzakelijk. Daarnaast is een beoordeling van het Vlaams strategisch GLB-plan nodig in het licht van de aangescherpte doelstelling." §15 van dat advies gaat over de veengebieden. De Raad heeft daarnaast gevraagd om te waken over de congruentie van de GLB-strategie met klimaatdoelen in [advies 2023|036](#). De voorgestelde aanpassing heeft bijgevolg mogelijk impact op de door de Minaraad gevraagde, en in het kader van het klimaatbeleid noodzakelijke, bescherming van veengebieden. Een effectbeoordeling ligt niet echt voor, maar voor zover de te verwachten impact (van het uitblijven van concreet uitgevoerde maatregelen) negatief kan beoordeeld worden, staat ze haaks op de vraag van de Raad om op bijkomende inspanningen om de bescherming van koolstofrijke vegetaties te verbeteren. Ook bij deze dus expliciet voorbehoud van de Minaraad."

1.3.3 Reactie

Elke voorgestelde GLB-wijziging werd gedocumenteerd met enerzijds een wijzigingsfiche (met hierin de reden en de verwachte effecten beschreven) en anderzijds het betrokken tekstgedeelte uit het GLB-Strategisch Plan (met in track changes aangeduid wat er precies wijzigt).

Het proces van deze schriftelijke spoedprocedure is conform art. 7 van het reglement van orde verlopen. Zoals art. 7, §1, bepaalt, werden zowel de effectieve als de plaatsvervangende leden van het monitoringcomité aan een voorstel, begeleid met een uiteenzetting van motieven, onderworpen. Wat de verkorte termijn van 5 werkdagen betreft, maakt art. 7, §3, het mogelijk om in dringende gevallen en op gemotiveerde wijze van de vooropgestelde termijn van 14 kalenderdagen af te wijken. Via deze brief wordt bijkomend voldaan aan art. 7, §4, aangezien de leden van het monitoringcomité op deze wijze geïnformeerd worden van het resultaat van de procedure.

De timing werd noodgedwongen ingekort omdat de GLB-wijziging door de Europese Commissie moet goedgekeurd zijn voor 1 januari 2025, en dit omwille van de zaken die in voege treden vanaf 1 januari 2025. De Europese Commissie heeft conform artikel 119 en artikel 121 van verordening (EU) 2021/2115 3 maanden de tijd om een GLB-wijziging goed te keuren. Dit betekent dat we uiterlijk op 30 september 2024 deze wijziging moeten indienen bij de Europese Commissie. Voorafgaand aan het consulteren van het monitoringcomité werden de haalbaarheid en formulering van de wijzigingsvoorstellen informeel afgetoetst met de Europese Commissie, zodat aan de leden van het monitoringcomité een zo stabiel mogelijk voorstel, met reële kans op goedkeuring, kon voorgelegd worden.

In de loop van een programmaperiode worden er – op basis van de actuele noden – wijzigingen aangebracht. De voorliggende wijzigingen binnen interventies zorgen ervoor dat het GLB-programma effectief en in de praktijk kan worden uitgevoerd, en veranderen niets aan het fundament van het plan. De schrapping van een interventie wordt ondervangen door Vlaams beleid buiten het GLB. Naar analogie met de vorige wijzigingen is een goedkeuring van het gewijzigde GLB-plan door de Europese Commissie vereist.

Het GLB-Strategisch Plan zet ook via andere maatregelen in op het verhogen van dierenwelzijn, zoals beschreven in het antwoord onder 1.5.2.

Het sinds de start van het GLB 2023-2027 (1 januari 2023) al in uitvoering zijnde beschermingskader voor de veengronden binnen GLMC 2 blijft van toepassing. Landbouwers kunnen in de verzamelaanvraag zien of hun perceel onder de bescherming valt van GLMC 2 aan de hand van de perceelsinformatie (attribuut), die jaarlijks aangepast wordt naar de meest actuele informatie.

Zoals in de link naar de veenwaarschijnlijkheidskaart bij uw vraag vermeld is, zijn er beperkingen voor het beleidsmatig gebruik van de veenwaarschijnlijkheidskaarten:

“Deze veenwaarschijnlijkheidskaarten zijn gebaseerd op tienduizenden veenobservaties. Deze terreinobservaties kunnen in de extreemste gevallen teruggaan tot eind 19e eeuw. Het huidige voorkomen van veen kan hierdoor afwijken van de weergegeven aanduiding van de waarschijnlijkheid van veen (door uitgravingen, veranderend landgebruik, landbewerking, ...). Tijdens het aanmaken van deze kaarten is er ook nog geen correctie uitgevoerd voor gekende uitgravingen (havendokken, kanalen, ...), infrastructuur in de ondergrond (tunnels, kelders, ...) en waterlopen. Dit zijn geen veenvoorkomenskaarten en de producten zijn gebaseerd op een combinatie van recente en historische data. Deze kaarten geven tevens geen informatie over de dikte of de toestand van het veen aan de oppervlakte, in de bodem of in de ondiepe ondergrond.”

Deze beperkingen zijn de aanleiding van deze wijziging. Wanneer er aan de hand van veldverificaties in het kader van lopende beleidsprocessen binnen de Vlaamse Overheid bijkomend de aanwezigheid van veen of wetlands aangetoond wordt op gronden die nog in landbouwgebruik zijn en die nog niet onder het beschermingskader vallen, wordt een passend beschermingskader ingesteld dat gericht is op het in stand houden ervan. De aanwezigheid van veen wordt immers vastgesteld aan de hand van veldverificaties. Dat wordt bij deze wijziging ook als dusdanig in het GLB-Strategisch Plan vermeld onder GLMC 2.

Naar timing toe geldt dat bij vaststelling van bijkomend veen, waar nodig, een passend beschermingskader zal uitgewerkt worden. Het invoeren van de mogelijkheid tot het bijkomend instellen van een passend beschermingskader vanuit GLMC 2 binnen het in uitvoering zijnde GLB-Strategisch Plan in geval de aanwezigheid van bijkomend veen aangetoond wordt vanuit de lopende beleidsprocessen binnen de Vlaamse Overheid, zorgt ervoor dat rekening gehouden wordt met de bijkomende aanduiding van aanwezig veen vanuit de beleidskaders waarnaar de Minaraad in haar advies verwijst.

1.4 VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

1.4.1 **Advies**

1. “Betreffende aanpassing aan hoofdstuk 7

Uit de voorliggende tekst is het onduidelijk hoe de bepalingen van bijlage IV van de verordening 2021/2289 in conditionaliteitsbepalingen en het GLB Strategisch Plan zullen worden opgenomen. De eisen zoals omschreven in bijlage IV vereisen immers een specifieke omzetting naar het GLB SP.

2. Betreffende aanpassing hoofdstuk 3.10.1.2. – conditionaliteit – GLMC 2 ‘Bescherming van wetlands en veengebieden’: verduidelijking van beschermingskader binnen GLMC 2

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid heeft in juni 2024 unaniem een **Beleidsvisie veenbescherming en -herstel** goedgekeurd (CIW 98/19.06.2024/pt. 5-3 def). In deze beleidsvisie wordt verduidelijkt hoe omgegaan moet worden met de veenwaarschijnlijkheidskaarten. De veenwaarschijnlijkheidskaarten stellen gebiedsdekkende informatie ter beschikking over het voorkomen van veenbodems op verschillende dieptes in de bodem en de ondergrond en kunnen dus gebruikt worden in de beleidsontwikkeling m.b.t. veenbodems in Vlaanderen. Voor de vergunningverlening van activiteiten met een potentiële impact op veengronden, hebben de kaarten een belangrijke **signaalfunctie**. Omdat het over waarschijnlijkheidskaarten gaat en niet over kaarten van de effectieve aanwezigheid, dient de aanwezigheid en de kwaliteit van de veenbodem verder gecheckt te worden vooraleer een uitspraak kan gedaan worden over vergunningsaanvragen voor activiteiten in (de omgeving van) gebieden met waarschijnlijk veen volgens de waarschijnlijkheidskaarten.

Voor de bepaling van de impact van het niet of onvoldoende nemen van maatregelen inzake veenbescherming heeft het INBO een advies^[1] opgesteld. Het advies werd afgeleverd op 21 maart 2024. Het advies maakt duidelijk dat verdere degradatie van veengebieden in Vlaanderen negatieve gevolgen heeft voor o.m. de waterhuishouding, de waterkwaliteit, de uitstoot van broeikasgassen en de biodiversiteit en dus het halen van verschillende Vlaamse beleidsdoelstellingen die voortvloeien uit Europese regelgeving (Kaderrichtlijn Water, Overstromingsrichtlijn, LULUCF-verordening, Habitatrichtlijn, ...), sterk zal hypothekeren.

Bovendien werd op 18 augustus 2024 de **natuurherstelverordening** van kracht, waar Veenbescherming een belangrijk onderdeel van uitmaakt (art. 11). In het kader van het voorzorgsbeginsel moet het verder verdwijnen/degraderen van veengebieden maximaal vermeden worden. Tegen de zomer van 2026 moet een Natuurherstelplan voor Vlaanderen worden opgesteld, waar veenherstel deel zal van uitmaken.

We stellen daarom volgende aanpassingen voor in het voorstel:

‘Wanneer in het kader van onderzoek en lopende beleidsprocessen de aanwezigheid van veen of wetlands aangetoond wordt op gronden in landbouwgebruik die nog niet onder het bovenvermeld beschermingskader vallen en die nog bijkomende bescherming behoeven, dan zal voor die gronden een gepast beschermingskader ingesteld worden dat erop gericht is om het veengebied of wetland als dusdanig in stand te houden, zoals bijvoorbeeld een drainageverbod, een verbod op het verbranden van de vegetatie, een verbod op het winnen van turf of een verbod op het diep ploegen van bouwland.’

1.4.2 Reactie

Conform artikel 14 van Verordening (EU) 2021/2115 vereisen de eisen zoals omschreven in bijlage IV van verordening (EU) 2021/2115 geen verdere specifieke omzetting in het GLB strategisch plan naast de aanvullingen die gedaan worden in hoofdstuk 7.

De beleidsvisie waarnaar verwezen wordt, vermeldt hoe dient omgegaan te worden met de signaalfunctie, waarbij ze stelt dat het cruciaal is om binnen de gebieden met ‘waarschijnlijk veen’ de effectieve aanwezigheid en de kwaliteit van de veenbodems te checken door middel van bv. gerichte boringen, prikstokmetingen, enz. vooraleer de kaart kan gebruikt worden. De voorgestelde tekst van de planwijziging houdt hiermee rekening door te stellen dat de aanwezigheid van veen moet aangetoond worden aan de hand van veldverificaties.

¹ <https://pureportal.inbo.be/nl/publications/advies-over-de-impact-van-het-al-dan-niet-nemen-van-maatregelen->

1.5 SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

1.5.1 Advies

“Inhoudelijk kunnen we globaal akkoord gaan met de voorliggende voorstellen. We formuleren graag nog enkele aandachtspunten vanuit de SERV:

- Hoofdstuk 7 Sociale conditionaliteit:

Het is voor de SERV van belang dat de sociale wetgeving correct wordt nageleefd. De nodige aandacht voor arbeidsvoorwaarden, arbeidsveiligheid, ... zijn belangrijk in een goede relatie tussen werkgever en werknemers en is cruciaal voor het goed functioneren van werknemers op de land- en tuinbouwbedrijven. Bovendien zorgen de sociale spelregels ook voor een gelijkspelveld met het oog op een eerlijke concurrentie tussen bedrijven. De SERV vindt het positief om in de voorziene sanctionering te differentiëren in functie van de ernst van de inbreuk, waarbij de SERV ook pleit om hierbij de focus te leggen op het indammen van intentioneel begane inbreuken. Belangrijk is ook om de administratieve opvolging bij controle tot een minimum te beperken. Alleszins lijkt een afstemming met de sociale partners hieromtrent wel aangewezen. Daarnaast pleit de SERV om vooral in te zetten op een ondersteunend beleid met maximale begeleiding van werkgevers. In dit verband is er een op Europees niveau de OIRA tool (online interactive risk assesment) uitgewerkt die heel wat van de toepasselijke arbeidsvoorwaarden omvat en actieplannen voor werkgevers kan genereren. Deze vormen de basis om de arbeidsvoorwaarden verder te verfijnen binnen hun onderneming. Het is positief om deze ondersteunende tool vanuit het GLB dan ook te stimuleren naar land- en tuinbouwers.

- GLMC2 Veengebieden en wetlands

Vanuit de SERV kunnen we de schrapping van de studie om veengebieden af te bakenen ondersteunen. In toelichting op website van ‘databank ondergrond Vlaanderen’ wordt vermeld dat de kaarten niet voldoende zijn om beleid op te bouwen ([Veen | DOV \(vlaanderen.be\)](#)): *‘De kaarten van het oppervlakteveen en veen in het bodemprofiel (5x5m) zijn gemaakt om de waarschijnlijke ruimtelijke variabiliteit van veen aan het oppervlak en in het bodemprofiel weer te geven. De kaart van het diepe veen toont de ruimtelijke variabiliteit van het begraven veen. Deze kaarten zijn gemaakt ter ondersteuning van planners, adviseurs, beleidsmakers, etc.. Deze kaarten zijn een verkennende basis voor veenbeschermingsmaatregelen. Daarnaast speelt het begraven veen een bepalende factor in de stabiliteit van bodem en ondergrond. Het is gevoelig voor uitdroging en mineralisatie bij verstoring, zoals drainage, langdurige droogte, uitgraving etc. De kaarten van veen in de bodem en in de ondiepe ondergrond zijn dus eveneens verkennende instrumenten, vooral bij boven- en ondergronds ruimtegebruik. De 3 kaartlagen informeren over de kans op potentiële aanwezigheid van veen in de plannings-/projectzone en laten toe te bepalen waar verder onderzoek en terreinmetingen nodig zijn om het exacte voorkomen van veen te bepalen. Dit laat dan verder toe om bij het uitwerken van plannen en projecten rekening te houden met de aanwezigheid van veen Voor lokale toepassingen met een hoog ruimtelijk detail of toepassingen waarbij een grote zekerheid over de aanwezigheid van veen vereist is, blijft voorzichtigheid geboden en is een bijkomende veldverificatie een aangewezen eerstvolgende stap. Aangezien veen zeer onregelmatig kan voorkomen in het landschap en in de ondergrond kunnen de opgestelde kaarten deze variabiliteit niet perfect weergeven.’*

Ook in de desbetreffende studie wordt dit aangegeven (cf. [eindrapport_veenproject_finaal.pdf \(vlaanderen.be\)](#)): *‘De bekomen veenwaarschijnlijkheidskaarten geven goed de ruimtelijke variatie en de kans op het voorkomen van veen weer. Voor lokale toepassingen of toepassingen waarbij grote zekerheid over de aanwezigheid van veen vereist is met een hoog ruimtelijk detail blijft echter voorzichtigheid geboden en kan een bijkomende veldverificatie een aangewezen eerstvolgende stap zijn. Aangezien veen zeer onregelmatig kan voorkomen in het landschap kunnen de opgestelde kaarten deze variabiliteit niet perfect weergeven.’*

Er wordt voorgesteld om via veldverificaties in lopende beleidsprocessen eventueel bijkomende veen of wetlands af te bakenen op gronden in landbouwgebruik. Voor de SERV is het belangrijk dat er voor de veldverificaties een duidelijk protocol wordt afgesproken over de hoeveelheid en het type veen dat er dient voor te komen alvorens men over gaat tot een bescherming. Een tegenexpertise zou hierbij ook mogelijk

moeten zijn. Daarnaast is het belangrijk dat er geen veen in agrarisch gebied wordt afgebakend dat ruimtelijk in een groter agrarisch geheel gelegen is. Daarom is het aangewezen om veengebieden aan te duiden op basis van veldverificaties enkel in gebieden waar het ecologisch relevant is zoals SBZ-H. Daarnaast is ook het belangrijk om duidelijkheid te scheppen rond het welke beleidsprocessen juist in aanmerking komen voor deze afbakening via veldverificaties. Het is wenselijk om deze te beperken tot GRUP's zodat dit niet aan de orde kan zijn in kleinschaligere beleidsprocessen.

- Bijsturingen ecoregelingen en agromilieumaatregelen

De SERV kan zich vinden in de voorgestelde bijsturingen van ecoregelingen en agromilieumaatregelen. Deze verhogen enerzijds de flexibiliteit voor land- en tuinbouwers en houden rekening met de wijzigende klimaatomstandigheden. Daarnaast wordt ook gemikt op wat meer éénduidige voorwaarden hetgeen kan leiden tot een vereenvoudigde administratieve opvolging voor de land- en tuinbouwers. Ook door de bijsturing van de agromilieumaatregel 'behoud lokale veerassen' wordt bijkomend de genetische diversiteit verder gestimuleerd.

- Aanpassingen gemiddelde eenheidsbedragen

De SERV vindt het positief dat bedragen aangepast worden in functie van de reële prijszetting op het terrein.

- Schraping interventie Dierenwelzijnslabel

De SERV heeft vragen bij de schrapping van de interventie 'Dierenwelzijnslabel'. Blijvende aandacht voor dierenwelzijn is volgens de SERV belangrijk en maatschappelijk relevant. Het is belangrijk om veehouders te stimuleren bijkomende inspanningen te realiseren op het vlak dierenwelzijn. Met het dierenwelzijnslabel kunnen deze inspanningen zichtbaar vertaald worden tot bij de consument. Vanuit de SERV wordt gepleit voor een brede aanpak waarbij er zowel wordt ingezet op een promotie van het label bij de consument, als mede op een stimulering van veehouders om hiermee aan de slag te gaan.

- Wijziging subsidiabiliteitsvoorwaarden en sectorale interventies: de voorgestelde wijzigingen zijn voor de SERV aanvaardbaar en bieden wat meer duidelijkheid en flexibiliteit voor de begunstigden"

1.5.2 Reactie

- Sociale conditionaliteit:

- o Zoals artikel 14 van Verordening (EU) 2021/2115 voorschrijft zal Vlaanderen de betrokken sociale partners, die de werkgevers en werknemers in de landbouwsector vertegenwoordigen, raadplegen en zal Vlaanderen hun autonomie en hun recht om over collectieve overeenkomsten te onderhandelen en deze te sluiten, ten volle eerbiedigen. Gezien er een gegevensuitwisseling zal zijn met de federale overheidsdienst FOD WASO inzake geconstateerde niet-nalevingen met een bestuursrechtelijk of strafrechtelijk gevolg in de vorm van boetes of andere handhavingssancties en er geen bijkomende controles vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij zullen plaatsvinden, wordt de controlelast tot het minimum beperkt. Het sanctiesysteem voorziet ook om rekening te houden met de opzettelijkheid van de geconstateerde niet-naleving.
- o De landbouwer kan vorming en/of advies via de GLB-maatregelen 'Kennisportefeuille' en 'Vormingsplannen' krijgen over arbeidsvoorwaarden, werkgeversverplichtingen, gezondheid en veiligheid op het werk.

- GLMC 2 – wetlands en veengebieden

Verordening (EU) 2021/2115 voorziet met GLMC 2 in de bescherming van wetlands en veengebieden. Deze bescherming kan niet beperkt worden tot SBZ-H op basis van de verordening. Hoe de tegensprekelijkheid wordt georganiseerd in het kader van de vaststelling van de aanwezigheid van veen, maakt deel uit van het beleidsproces waarbinnen het veen wordt vastgesteld.

- Schraping interventie Dierenwelzijnslabel:

Het schrappen van deze interventie betekent niet dat er via het GLB-Strategisch Plan niet meer wordt ingezet op het verhogen van dierenwelzijn in de landbouw. Binnen het GLB-Strategisch Plan blijft een breed pakket aan maatregelen beschikbaar rond dierenwelzijn. Zo dragen de interventies 3.11 'Reductie antibioticagebruik', 3.20 'VLIF innovatieve investeringen voor verdere verduurzaming op landbouwbedrijven' en 3.24 'VLIF Productieve investeringen voor dierenwelzijn op landbouwbedrijven' rechtstreeks bij tot deze interventie. Daarnaast spelen de volgende interventies indirect in op deze nood: 1.9 'Voortzetting biologische landbouw', 3.4 'Omschakeling biologische landbouw', 3.12 'Demonstratieprojecten', 3.13 'Vorming en advies op maat – vraaggestuurd', 3.14 'Vorming en advies op maat – aanbodgestuurd', 3.17 'Projectoproep innovatie in kader van EIP' en 3.29 'VLIF Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf'.

Zoals in de motivering van de wijziging ook beschreven, wordt buiten het GLB bijkomend ingezet op de promotie van het Vlaamse drietraps dierenwelzijnslabel. Via deze weg wordt er getracht het koopgedrag van de consument te veranderen en zo een afzetmarkt voor de producten te creëren zodat ook producenten zullen kiezen voor een dierenwelzijnslabel.

1.6 DEPARTEMENT OMGEVING

1.6.1 Advies

“Het departement Omgeving maakt ernstig voorbehoud bij de voorgestelde wijzigingen, in het bijzonder bij het wijzigingsvoorstel mbt GLMC2/veengebieden.

Het was binnen deze tijdspanne niet mogelijk een grondige analyse te maken, mede in het licht van de goedgekeurde natuurherstelverordening.

De wijzigingen inzake Dierenwelzijn worden wel onderschreven.”

1.6.2 Reactie

Het invoeren van de mogelijkheid tot het bijkomend instellen van een passend beschermingskader binnen GLMC 2 binnen het in uitvoering zijnde GLB-Strategisch Plan in geval dat de aanwezigheid van bijkomend veen aangetoond wordt vanuit de lopende beleidsprocessen binnen de Vlaamse Overheid, geeft de garantie dat de betreffende bevoegde Vlaamse administraties voor deze processen in eerste instantie betrokken zijn.